

Kata Ganti Nama dalam Bahasa Mendriq

Fazal Mohamed Mohamed Sultan

fazal@ukm.edu.my

*Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik,
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan,
Universiti Kebangsaan Malaysia,*

Mohd Romzi Ramli

romzi_ukm@yahoo.com

*Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik,
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan,
Universiti Kebangsaan Malaysia,*

ABSTRAK

Orang Asli merupakan kaum minoriti yang merupakan peribumi pertama di Malaysia. Mereka merupakan kaum yang pertama menduduki negara ini iaitu 100 ribu tahun yang dahulu dan menuturkan bahasa yang berada di bawah kelompok Austroasiatik. Salah satu bahasa yang menarik perhatian pengkaji ialah bahasa Mendriq. Bahasa Mendriq merupakan bahasa yang digunakan oleh kaum orang asli yang dikenali sebagai Mendriq. Mereka merupakan penduduk di sebuah kampung Orang Asli di Kuala Lah, Gua Musang, Kelantan. Namun begitu, bahasa ini dituturkan oleh sejumlah 245 orang sahaja, di sekitar tiga buah kampung iaitu di Kampung Kuala Lah, Kampung Baru dan Kampung Kuala Stail. Kertas kerja ini membincangkan dan menghuraikan ganti nama bahasa Mendriq. Kajian ini merupakan kajian lapangan yang telah dijalankan di Kuala Lah selama 6 bulan. Data kajian merupakan data primer yang dikutip daripada penutur natif bahasa Mendriq. Data dikumpulkan melalui kaedah bercerita seorang penutur natif bahasa Mendriq. Data ini telah diterjemahkan oleh penterjemah yang dilantik khas oleh Jabatan Orang Asli, Kelantan. Data ini terdiri daripada pelbagai jenis ayat. Namun begitu, kajian ini difokuskan pada ganti nama bahasa Mendriq sahaja. Ganti nama ini dianalisis secara deskriptif. Analisis deskriptif ganti nama mendapati bahawa ganti nama bahasa Mendriq mempunyai dua sifat. Sifat pertama ialah ada ganti nama yang mempunyai ketiga-tiga fungsi iaitu subjek, objek dan pemilik, atau sekurang-kurangnya dua daripada fungsi yang telah disebut. Sifat kedua ialah ada ganti nama yang hanya mempunyai satu fungsi sahaja, iaitu sebagai subjek atau objek, atau pemilik sahaja. Namun setiap jenis ini dapat mewakili ganti nama diri pertama, kedua dan ketiga.

Katakunci: ganti nama; Mendriq; analisis deskriptif; Orang Asli; Austroasiatik

The Pronouns in Mendriq Language

ABSTRACT

Orang Asli are the minority groups who were the first natives in Malaysia. They were the first race to inhabit this country about 100 thousand years ago and spoke languages under the Austroasiatic group. One of the languages that attract the researchers is the Mendriq language. Mendriq language is a language used by Orang Asli who are known as Mendriq. These groups dwelled at Kuala Lah, Gua Musang, Kelantan. However, this language is spoken by a total of 245 people only, in three villages known as Kampung Kuala Lah, Kampung Baru and Kampung Kuala Stail. This paper discusses and analyzes the pronouns of Mendriq language. This is a field study conducted at Kuala Lah for 6 months. The data are

primary data collected from the native speakers. The data were collected through story telling method by a native speaker of the Mendriq language. Data were then translated by a translator appointed by the Department of Orang Asli, Kelantan. Data consisted of various types of sentences. However, this study focuses on the pronouns of Mendriq language. The pronouns are analysed descriptively. The descriptive analysis revealed that the pronouns have two properties. The first property is that the pronouns have all the three functions; as subjects, objects and possessives or at least two of the mentioned functions. The second function is that the pronouns can only function as subject or object, or possessive only. But each of these types of personal pronouns do represent the first, second and third person pronouns.

Keywords: pronouns, Mendriq, descriptive analysis, Orang Asli, Austroasiatic

PENDAHULUAN

Masyarakat peribumi yang pertama menduduki bumi Semenanjung Malaysia dikenali sebagai Orang Asli. Peribumi ini bertutur bahasa yang dikelompokkan sebagai bahasa Austroasiatik. Sekarang masyarakat Orang Asli hanya membentuk satu komuniti terkecil di Malaysia dan merupakan penduduk peribumi negara ini. Hasil daripada bancian penduduk Jabatan Hal Ehwal Orang Asli JHEOA 2006, majoriti Orang Asli di Malaysia adalah seramai 141,230 orang berbanding dengan rakyat Malaysia yang terdiri daripada 29 juta orang. Pada umumnya Bahasa orang Asli dibahagikan kepada tiga iaitu “bahasa orang-orang Negrito, bahasa Orang-orang Senoi dan bahasa orang-orang Melayu Asli (Nik Safiah Karim & Ton Ibrahim, 1977). Tiga kelompok kaum inilah yang telah berkembang untuk membentuk 19 rumpun bangsa. Orang Asli merupakan antara masyarakat terawal yang mendiami Tanah Melayu. Kini Orang Asli dikenali sebagai masyarakat peribumi. Mengikut Akta Orang Asli 1954 (Akta 134) semakan 1974, orang Asli ditakrifkan sebagai:

mana-mana bapanya ialah ahli daripada kumpulan etnik Orang Asli dan lazimnya mengikut cara hidup Orang Asli dan adat dan kepercayaan Orang Asli, dan termasuklah seorang keturunan melalui lelaki orang itu.

mana-mana orang daripada mana-mana kaum yang diambil sebagai anak angkat semasa budak oleh Orang Asli dan yang telah dibesarkan sebagai seorang Orang Asli, lazimnya bercakap bahasa Orang Asli, lazimnya mengikut cara hidup Orang Asli dan adat dan kepercayaan Orang Asli ialah ahli daripada suatu masyarakat Orang Asli atau;

anak daripada mana-mana penyatuan antara seorang perempuan Orang Asli dengan seorang lelaki daripada suatu kaum lain, dengan syarat bahawa anak itu lazimnya bercakap bahasa Orang Asli, lazimnya mengikut cara hidup Orang Asli dan adat dan kepercayaan Orang Asli dan masih lagi menjadi ahli daripada masyarakat Orang Asli atau;

mana-mana Orang Asli yang tidak lagi berpegang kepada kepercayaan Orang Asli oleh kerana dia telah memeluk mana-mana agama atau oleh kerana apa-apa sebab lain, tetapi dia masih mengikut cara hidup Orang Asli dan adat Orang Asli atau bercakap bahasa Orang Asli tidak boleh disifatkan sebagai tidak lagi menjadi Orang Asli semata-mata oleh sebab dia mengamalkan agama itu.

Salah satu daripada kaum yang menarik perhatian pengkaji ialah kaum Negrito. Kaum ini merupakan manusia pertama yang datang ke Asia lebih kurang 100 ribu tahun dahulu (Benjamin, 2013). Negrito terdiri daripada rumpun bangsa Kensiu, Kintak, Lanoh, Jahai, Mendriq dan Bateq (Benjamin & Cynthia, 2002). Mereka mendiami kawasan di sekitar banjaran Titiwangsa yang kebanyakannya berpusat di sebelah utara Semenanjung. Namun begitu, kertas kerja ini hanya membincangkan mengenai salah sebuah bahasa kaum Negrito sahaja, iaitu bahasa Mendriq yang sedang berada di ambang kepupusan. Suku kaum Orang Asli Mendriq menetap di Gua Musang, Kelantan. Suku kaum ini menetap di tiga buah kampung yang berhampiran iaitu Kampung. Kuala Lah, Kg. Baru dan Kg. Kuala Stail (Harishon, Fazal Mohamed, Nor Hashimah & Zaharani, 2012). Jumlah penduduk bagi ketiga-tiga kampung tersebut adalah seramai 245 orang sahaja, yang masing-masing seramai 121 orang di Kampung. Kuala Lah, 104 orang di Kampung Baru dan 20 orang di Kampung Kuala Stail. Masyarakat Asli Mendriq bertutur dalam bahasa ibunda mereka yang dikenali sebagai bahasa Mendriq. Bahasa suku kaum ini berada di bawah kelompok bahasa Austroasiatik (Benjamin, 1976). Bahasa Austroasiatik di Malaysia dikenali sebagai bahasa Moribund kerana bahasa ini sedang mengalami kepupusan (Fazal Mohamed, 2009a, 2011; Fazal Mohamed & Khairul Faiz, 2014.). Mereka tergolong sebagai penutur kumpulan etnik Mon-Khmer tetapi kini telah banyak menerima kemasukan kosa kata Melayu. Kajian yang dijalankan ini merupakan kajian lapangan yang mana pengkaji sendiri turun ke lapangan untuk mengutip data dengan menggunakan kaedah temu bual bersemuka. Temu bual bersemuka merupakan kegiatan atau perbuatan berkomunikasi oleh penemubual dengan tujuan memperoleh maklumat daripada responden (Syed Arabi, 2002, hlm. 69).

Kertas kerja ini akan membincangkan mengenai salah satu aspek bahasa dalam bahasa Mendriq yang sangat menarik iaitu ganti nama. Ganti nama merupakan satu penggunaan yang amat penting dalam perbualan seharian. Oleh yang demikian, kertas kerja ini akan mempamerkan kesemua ganti nama yang wujud dalam bahasa ini dan membahaskan penggunaannya dalam ayat bahasa Mendriq. Perbincangan ini akan membincangkan dan menghuraikan kedudukan ganti nama yang berfungsi sebagai subjek, objek dan pemilik serta kedudukannya di dalam ayat.

METODOLOGI KAJIAN

Analisis deskriptif ini dilakukan menurut perspektif analisis kualitatif. Bagi menjayakan kajian ini, jenis kajian yang dilakukan adalah berdasarkan kajian lapangan. Kajian lapangan ini dilakukan selama enam bulan dengan kebenaran Jabatan Hal Ehwal Orang Asli. Pada bulan pertama pengkaji mengadakan lawatan selama tiga hari untuk mencari responden dan penterjemah yang sesuai kerana pengkaji tidak mahir berbahasa Mendriq. Mulai bulan kedua sehingga bulan keenam pengkaji melawat responden dan penterjemah selama dua minggu pada setiap bulan. Lawatan pertama selama dua minggu itu digunakan untuk mendapatkan data dan menterjemahkan data. Lawatan selanjutnya adalah untuk mencari data yang lebih banyak dan membetulkan data-data yang samar.

Teknik yang digunakan ialah teknik temu bual. Seramai dua orang Asli lelaki telah dikenal pasti untuk tujuan mengumpul data. Seorang berumur 65 tahun, manakala seorang lagi berumur 75 tahun. Kajian ini menggunakan klasifikasi yang diberikan oleh Chambers dan Trudgill (1990) dalam memilih informan. Informan dipilih dengan menggunakan pendekatan NORMs, iaitu akronim bagi 'Non-mobile', 'Old', 'Rural' dan 'Male'. Hal ini bererti seorang informan yang terbaik ialah informan yang memenuhi kriteria tidak pernah meninggalkan kawasannya, berumur lanjut atau tua, tinggal di kawasan desa dan berjantina lelaki.

Teknik pengumpulan data melibatkan teknik perbualan secara tidak langsung di mana perbualan tersebut dirakamkan. Kedua-dua orang Asli tersebut ditemu bual secara berasingan. Teknik temu bual ini melibatkan soal jawab dalam bahasa Melayu dan responden menjawab di dalam bahasa Mendriq. Kedua-dua informan tersebut juga diminta untuk bercerita mengenai zaman muda mereka, cara memburu binatang di dalam hutan, cara bercucuk tanam, cara mereka beribadat pada zaman muda dan tua, aktiviti sehari-harian dalam kehidupan mereka, keadaan tempat tinggal mereka sekarang dan dahulu, pendapat mereka mengenai kehidupan sebelum merdeka dan selepas merdeka, harapan mereka untuk maju dan pandangan mereka mengenai pendidikan dalam bahasa Mendriq. Apa yang pasti, kesemua soalan ini dijawab dalam bahasa Mendriq dan segala perbualan tersebut dirakamkan dengan menggunakan perakam digital berjenama *Sony*.

Ketika rakaman dilakukan penterjemah turut berada bersama penyelidik pada setiap masa. Rakaman tersebut kemudiannya diterjemahkan oleh penterjemah. Penterjemah ini telah dilantik khas oleh Jabatan Orang Asli, Kelantan. Penterjemah adalah seorang lelaki yang berusia 65 tahun. Beliau adalah seorang penutur natif Mendriq. Beliau juga seorang pesara polis di Daerah Gua Musang. Setiap perbualan yang telah diterjemahkan dan segala percakapan yang kabur telah disemak semula dengan kedua-dua informan tersebut oleh penterjemah dengan kehadiran pengkaji pada masa yang sama.

KONSEP KATA GANTI NAMA

Pada umumnya, kata ganti nama tergolong dalam frasa nama. Menurut Abdullah Hassan (1973), kata ganti nama boleh menggantikan nama khas. Menurut Nik Safiah, Farid, Hashim dan Abdul Hamid (2004), frasa boleh dibahagikan kepada empat jenis iaitu frasa nama, frasa kerja, frasa adjektif dan frasa preposisi. Frasa nama pula terdiri daripada kata nama sebagai kepalanya. Menurut Soh (2000) pula, frasa nama bahasa Melayu dapat terdiri daripada inti nama yang diikuti penerang kata sifat. Biasanya, kata nama atau kata ganti nama ini adalah kata yang paling mudah untuk dikenal pasti dalam semua bahasa di dunia. Menurut Fazal Mohamed (2009a), fungsi utama kata nama ialah sebagai argument, sebagai contoh *budak* merupakan argumen dalam ayat yang berfungsi sebagai subjek manakala *batu* merupakan argumen juga tetapi berfungsi sebagai objek dalam ayat (1) di bawah:

(1) Budak kecil itu membalik seketul batu.

Setiap bahasa di dunia adalah berbeza. Ia dapat dilihat melalui perbezaan struktur kata nama atau kata ganti nama yang hadir pada setiap bahasa di dunia ini. Terdapat juga bahasa yang kata namanya boleh ditanda dengan kasus, kelas dan jantina secara sintaksis ataupun morfologi seperti yang diutarakan oleh Fazal Mohamed (2009b). Oleh yang demikian, persoalan yang timbul di sini ialah adakah struktur kata ganti nama bahasa Mendriq juga dipengaruhi oleh kasus, kelas dan sebagainya?

Perbezaan dari segi jantina boleh dilihat dalam bahasa Arab. Bahasa Arab membahagikan kata namanya kepada dua iaitu maskulin dan feminin Hal ini sesuai dengan kenyataan Abd. Rauf (2000) yang menyatakan manusia dapat dikategorikan kepada feminin atau maskulin. Setiap kata nama yang wujud dalam bahasa Arab akan mempunyai kelas jantina tersebut sama ada maskulin atau pun feminin. Selain itu, terdapat juga bahasa yang menggunakan kehadiran morfem untuk membezakan jamak daripada tunggal. Contoh yang paling jelas ialah bahasa Inggeris: *car* untuk satu kereta, manakala *cars* untuk banyak kereta. Hal ini sesuai dengan kenyataan Lutfi (1972) yang menyatakan ada kata ganti nama tunggal dan ada kata ganti nama jamak. Kajian yang dijalankan oleh Fazal Mohamed (2008) ke atas bahasa Melayu pula membuktikan bahawa frasa nama dalam bahasa Melayu boleh didahului oleh kata bilangan seperti *dua*, *tiga*, *empat*, kata kuantiti seperti *beberapa*, *kesemua*, *setiap*

untuk menandakan jamak ke atas sesuatu kata nama. Berdasarkan kenyataan di atas, terdapat perbezaan antara jamak bahasa Melayu dan bahasa Inggeris. Bahasa Inggeris hanya menambahkan satu konsonan sahaja untuk menunjukkan jamak iaitu 's'. Manakala, bahasa Melayu pula memerlukan perkataan lain bagi menunjukkan jamak iaitu seperti *beberapa*, *dua* dan sebagainya. Selain itu, terdapat juga kata ganti nama yang digunakan untuk rujukan hormat atau bahasa halus. Hal ini sesuai dengan kenyataan Lutfi (1973) yang menyatakan kata ganti nama orang kedua bahasa Cina terbahagi kepada dua iaitu yang biasa dan yang dihormati. Menurut Yeop Johari (1980) pula, kata hormat tersebut dipengaruhi oleh darjat, taraf umur, penghormatan atau kehalusan berbahasa.

Menurut Fazal Mohamed (2009b), terdapat juga bahasa yang membezakan kata nama khas seperti *Proton*, *Perdana Menteri*, *Ahmad* daripada kata nama am *kereta*, *budak*, *kucing* seperti dalam bahasa Melayu. Perbezaan dalam bahasa Inggeris melibatkan penggunaan kata penentu 'a' atau 'the' sebelum kata nama am manakala bahasa Tagalog yang tidak mempunyai kata penentu, kata nama khas dibezakan daripada kata nama am dengan penandaan kasus yang berbeza dan penandaan topik yang berbeza, sebagai contoh 'sa' dan 'ang' bagi kata nama am dan 'kay' dan 'si' bagi kata nama khas.

(2) Malapit sa babae ang bata
near OBL perempuan TOP budak
'budak itu berdekatan dengan perempuan itu.'

(3) Malapit kay Maria si Juan
near OBL Maria TOP Juan
'Juan berdekatan dengan Maria.'

(Ouhala, 1999)

Selain itu juga, setiap bahasa di dunia mempunyai pola penggunaan kata ganti nama yang berbeza. Terdapat bahasa di dunia yang mempunyai pola kata ganti nama yang berubah penggunaannya mengikut kehadiran kata ganti nama tersebut dalam ayat. Terdapat bahasa yang kata ganti namanya boleh hadir secara berbeza apabila hadir pada tempat yang berbeza seperti di bahagian depan atau belakang ayat atau subjek atau objek ayat. Sebagai contoh yang jelas ialah bahasa Inggeris, kata ganti nama *he* hanya boleh hadir di hadapan ayat sahaja. Jika ia berada di belakang ayat, ia akan ditukarkan kepada *him*. Bagaimana pula dengan bahasa Mendriq?. Adakah pola kehadiran kata ganti nama bahasa Mendriq berbeza dengan bahasa Melayu? Persoalan ini juga akan dikupas dengan lebih mendalam dalam analisis kajian ini nanti.

Kata ganti nama menurut Asmah (1980) boleh didefinisikan sebagai kata yang dapat menggantikan kata nama manusia, dan secara terbatas kata nama yang lain. Kata ganti nama pula pada umumnya dapat dibahagikan kepada lapan jenis. Jenis-jenis kata ganti nama ialah kata ganti nama diri manusia, konteks sosial, kata ganti nama bahasa di raja, kata ganti nama biasa, konteks nahu, kata ganti nama sendiri, kata ganti nama diri bukan manusia dan bentuk klitik (Asmah, 1980). Kata ganti nama tunjuk pula merujuk kepada kata ganti nama yang dengan jelas menunjuk kepada rujukan berdasarkan ukuran jarak. Seterusnya, kata ganti nama tanya pula merupakan kata yang menggantikan kata nama dalam pertanyaan.

Kata ganti nama boleh berdiri di tempat kata nama. Justeru, kata ganti nama ini didefinisikan sebagai perkataan yang menjadi pengganti kata nama khas atau kata nama am atau kata yang berdiri di tempat kata nama (Nik Safiah, Farid, Hashim & Abdul Hamid, 2004; Asmah, 1980). Kata ganti nama menurut penahu lepas dapat dibahagikan kepada tiga subgolongan iaitu kata ganti nama diri, kata ganti nama tanya dan kata ganti nama tunjuk. Namun begitu, mengikut Nor Hashimah (2001), kata ganti nama boleh dibahagikan kepada

empat subgolongan iaitu kata ganti nama diri, kata ganti nama panggilan, kata ganti nama tanya dan kata ganti nama tunjuk.

Sementara itu kajian Zaitul Azma Zainon (2004) terhadap kata ganti nama diri *dia* dan *kita* telah menemui pelbagai makna. Menurut beliau kata ganti nama diri *dia* bukan sahaja boleh merujuk kepada kata ganti nama diri ketiga yang dirujuk kepada manusia tetapi juga benda bukan manusia seperti kenderaan, buah-buahan, barang mainan, haiwan dan alat tulis. Manakala kata ganti nama *kita* pula mempunyai makna mufrad dan jamak. Perbezaan ini hanya wujud dengan cara penggunaannya. Sekiranya kata ganti nama ini digunakan secara lisan, kata ganti nama *kita* mempunyai makna mufrad manakala dalam penulisan formal *kita* mempunyai makna jamak dalam bahasa Melayu.

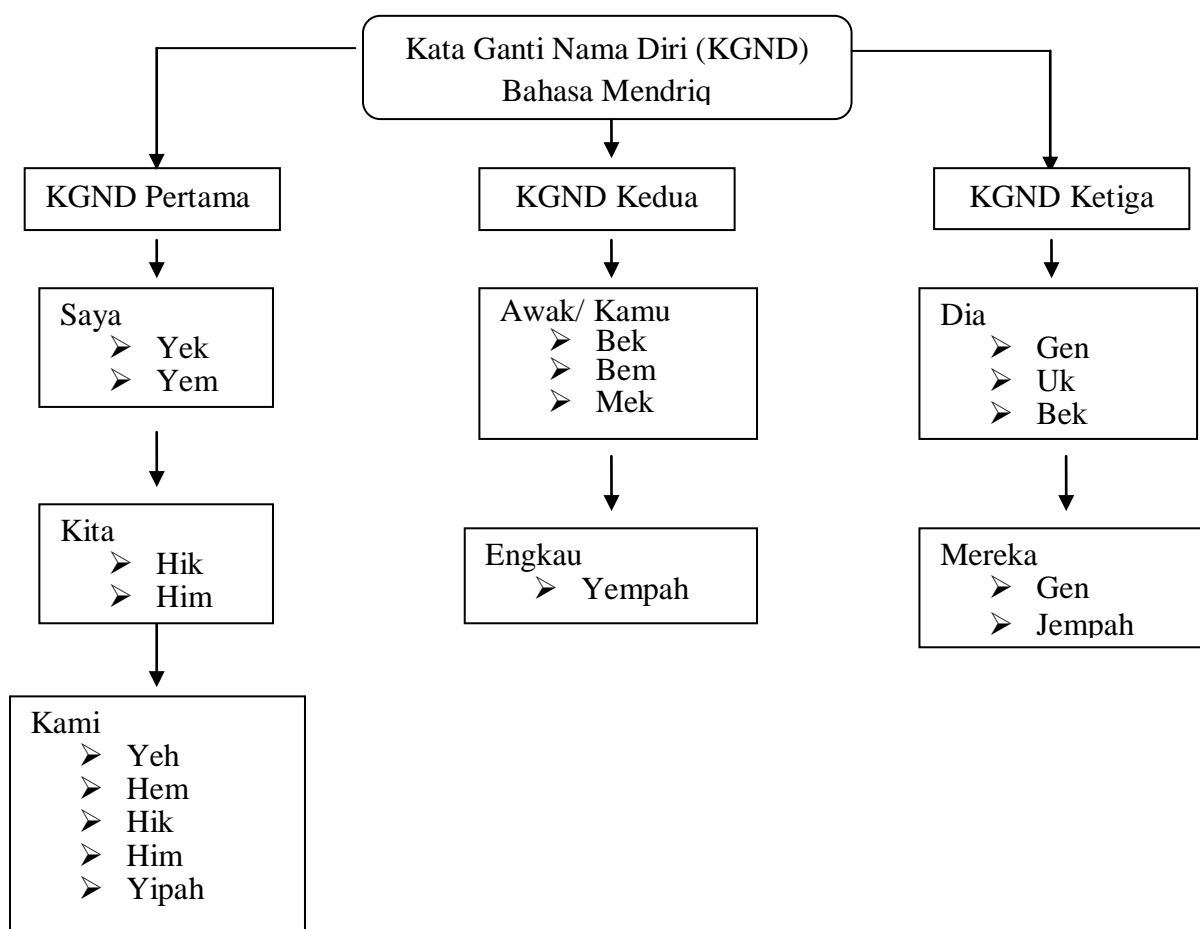
Perbincangan di atas telah menjelaskan bahawa pelbagai bahasa akan menggunakan pelbagai cara untuk menjelaskan sifat kata ganti namanya. Urutan dan keserasian antara perkataan-perkataan yang mendahului atau mengikuti kata ganti nama adalah berbeza-beza. Selain itu, sifat kehadiran kata ganti nama juga berbeza seperti penandaan kasus, perbezaan jamak dan tunggal, perbezaan kata nama am dan khas, dan kehadiran kata ganti nama di awal dan akhir ayat. Bahagian ini juga telah memberikan satu konsep umum terhadap kata ganti nama diri. Berpandukan pemahaman ini kata ganti nama bahasa Mendriq akan dianalisis secara deskriptif.

KATA GANTI NAMA (KGN) BAHASA MENDRIQ

KGN adalah bertujuan untuk menggantikan nama seseorang atau sekumpulan manusia. KGN adalah kata yang berdiri di tempat kata nama. KGN merupakan perkataan yang menjadi pengganti kata nama khas atau nama am, atau kata yang berdiri di tempat kata nama (Asmah, 1980). Nor Hashimah, Harishon dan Maslida (2002) pula menyatakan kata ganti nama diri boleh dimasukkan ke dalam sistem panggilan bersama dengan kata panggilan umum dan kata panggilan keluarga. KGN diri dalam bahasa Mendriq dapat dikategorikan sebagai KGN diri pertama, KGN diri kedua dan KGN diri ketiga. Terdapat berbagai-bagai penggunaan leksikal dalam bahasa Mendriq bagi merujuk kepada ketiga-tiga jenis KGN tersebut. Selain itu, penggunaan setiap leksikal yang merujuk kepada KGN dalam bahasa Mendriq juga adalah berbeza. Bukan itu sahaja, KGN dalam bahasa Mendriq juga mempunyai bilangan yang begitu banyak. Oleh yang demikian, penulisan ini akan menjelaskan mengenai KGN bahasa Mendriq secara lebih mendalam.

KGN dalam bahasa Mendriq mempunyai bilangan yang banyak. Rajah 1 menunjukkan KGN yang terdapat dalam bahasa Mendriq dengan menyeluruh.

RAJAH 1. KGN diri bahasa Mendriq

Berdasarkan rajah 1 di atas, penutur natif bahasa Mendriq memiliki 18 KGN diri. 18 KGN diri tersebut pula dapat dipecahkan kepada tiga jenis, iaitu sembilan kata tergolong dalam KGN diri pertama, empat kata terdiri daripada KGN diri kedua dan lima kata mewakili KGN diri ketiga. KGN diri pertama dapat dibahagikan kepada tiga bentuk iaitu KGN diri *saya*, *kita* dan *kami*.

Dalam bahasa Mendriq, dua leksikal yang berbeza digunakan untuk merujuk KGN diri *saya* iaitu *yek* dan *yem*. Untuk KGN diri *kita* pula, terdapat dua leksikal yang digunakan iaitu *hik* dan *him*. Manakala KGN diri *kami* pula, diwakili oleh lima leksikal iaitu *yeh*, *hem*, *hik*, *him* dan *yipah*.

Bagi KGN diri kedua pula, ia juga dibahagikan kepada dua iaitu KGN diri *awak* atau *kamu* dan KGN diri *engkau*. KGN diri *awak* atau *kamu* dalam bahasa Mendriq terdiri daripada tiga leksikal iaitu *bek*, *bem* dan *mek*. Untuk KGN diri *engkau* pula, hanya satu leksikal sahaja iaitu *yempah*. Manakala, KGN diri ketiga pula dapat dibahagikan kepada dua iaitu KGN diri *dia* dan KGN diri *mereka*. Bagi KGN diri *dia*, terdapat tiga leksikal yang berbeza iaitu *gen*, *uk*, dan *bek*. Untuk merujuk KGN diri *mereka* pula, dua leksikal digunakan iaitu *gen* dan *jempah*.

Selain itu, jika diperhatikan rajah 1 KGN diri bahasa Mendriq tersebut, terdapat KGN yang sama leksikalnya, tetapi mempunyai maksud yang berlainan. KGN *hik* dan *him* (*kita*) adalah sama dengan leksikal KGN *hik* dan *him* yang membawa maksud *kami*. KGN *bek* yang membawa maksud *awak* atau *kamu* juga sama dengan leksikal KGN yang membawa maksud *dia* (*bek*). Bukan itu sahaja, *gen* juga mempunyai dua leksikal yang sama iaitu membawa

maksud *dia* dan *mereka*. Fenomena seperti ini sebenarnya mempunyai perbezaan dari segi penggunaannya dalam percakapan. Dalam bahasa Mendriq, fenomena seperti ini dapat dilihat perbezaannya melalui bilangan orang yang dirujuk. Huraian yang lebih lanjut terhadap bilangan orang untuk merujuk KGN yang dinyatakan di atas akan dipaparkan pada bahagian seterusnya.

Oleh yang demikian, dapat disimpulkan di sini bahawa KGN dalam bahasa Mendriq adalah bervariasi. Variasi ini lebih kompleks apabila terdapat KGN yang sama tetapi mempunyai makna yang berbeza. Justeru, penghuraian mengenai penggunaan KGN dalam bahasa Mendriq akan dipaparkan dengan lebih lanjut dalam huraian di bawah.

PENGGUNAAN KGN DALAM BAHASA MENDRIQ

KGN seperti yang sedia maklum adalah bertujuan untuk menggantikan kata nama atau merujuk kepada seseorang atau kumpulan manusia. Begitu juga bagi KGN yang terdapat dalam bahasa Mendriq. Namun begitu, penggunaan KGN dalam bahasa Mendriq juga mempunyai perbezaan dari segi kegunaannya jika leksikal yang digunakan adalah berbeza tetapi membawa maksud yang sama. Bahagian ini akan membincangkan penggunaan KGN bahasa Mendriq dengan lebih mendalam supaya perbezaan penggunaan KGN ini dapat dipaparkan dengan jelas.

KATA GANTI NAMA DIRI PERTAMA

Berbalik kepada KGN diri *saya*, *yek* digunakan bagi merujuk kepada orang yang pertama. Begitu juga dengan *yem*, tetapi distribusi *yem* adalah lebih tegas. KGN *yem* hanya merujuk kepada orang pertama di posisi subjek sahaja. Hal ini bermaksud KGN *yem* hanya berfungsi sebagai subjek sahaja. Buktinya akan dijelaskan melalui data di bawah.

(1) *yek* cep ba hayak tun
saya pergi ke rumah itu
Saya pergi ke rumah itu.

(2) *yem* cep ba hayak tun
saya pergi ke rumah itu
Saya pergi ke rumah itu.

(3) uk tukol *yek*
dia baling saya
Dia baling saya.

(4) *uk tukol *yem*
dia baling saya
Dia baling saya.

(5) ket *yek* petis
perut saya sakit
Perut saya sakit.

(6) *ket *yem* petis
perut saya sakit
Perut saya sakit.

Berdasarkan data di atas, didapati KGN *yek* boleh berfungsi sebagai subjek dalam (1), objek dalam (3) dan pemilik dalam (5). Fungsi KGN dapat dibuktikan melalui kehadiran KGN tersebut pada posisi sebelum kata kerja *cep* iaitu sebagai subjek ayat dalam (1), selepas kata kerja iaitu sebagai objek ayat dalam (3) dan selepas kata nama iaitu sebagai pemilik dalam (5). Manakala, bagi KGN *yem* pula, dapat diperhatikan bahawa KGN ini hanya hadir pada posisi sebelum kata kerja sahaja iaitu pada posisi subjek ayat dalam (2). Kehadiran *yem* sebelum kata kerja membuktikan bahawa *yem* hanya digunakan sebagai subjek sahaja. Dalam bahasa Mendriq, *yem* tidak boleh hadir sebagai objek ayat (4) dan sebagai pemilik (6) kerana *yem* hanya berfungsi sebagai subjek sahaja. Jika *yem* hadir pada bahagian objek ayat dan sebagai pemilik, ia akan menghasilkan ayat yang tidak gramatis (4) dan (6). Ini membuktikan bahawa *yem* boleh hadir pada posisi subjek dan berfungsi sebagai subjek sahaja manakala *yek* pula boleh hadir pada posisi subjek atau objek dan berfungsi sebagai subjek atau objek dalam ayat mudahnya. Selain itu, KGN *yek* juga turut boleh berfungsi sebagai pemilik, tetapi tidak untuk KGN *yem*.

Bagi KGN diri *kita* pula, tiada perbezaan antara *hik* dan *him*. Kedua-dua perkataan ini boleh saling digunakan untuk membawa maksud *kita*. Ia dapat dijelaskan melalui data di bawah.

- (7) *hik* cep ba Musang
kita pergi ke Musang
Kita hendak pergi ke Gua Musang.
- (8) *him* cep ba Musang
kita pergi ke Musang
Kita hendak pergi ke Gua Musang.
- (9) ei cik samak *hik*
ayah makan bersama kita
Ayah makan bersama kita.
- (10) ei cik samak *him*
ayah makan bersama kita
Ayah makan bersama kita.
- (11) *ei *hik/him* cep ba kedai
Ayah kita pergi ke kedai
Ayah kita pergi ke kedai.

Data di atas menunjukkan bahawa *hik* dan *him* boleh hadir pada posisi subjek (7 dan 8) dan objek (9 dan 10) dalam ayat untuk merujuk *kita*. Kedua-dua KGN ini boleh bertukar-tukar tempat antara satu sama lain tanpa mengubah makna ayat tersebut. Ini bermaksud tiada perbezaan representasi KGN *kita*, iaitu KGN *hik* atau *him* dalam bahasa Mendriq. Namun begitu, *hik* dan *him* tidak boleh hadir selepas kata nama, dengan kata lain untuk membawa maksud kepunyaan (11). Jika KGN ini hadir selepas kata nama, ia akan menghasilkan ayat (11) yang tidak gramatis dalam bahasa Mendriq. Ini bermakna *hik/him* hanya boleh berfungsi sebagai subjek atau objek tetapi tidak boleh berfungsi sebagai pemilik.

Seterusnya, penggunaan KGN diri *kami* iaitu *yeh*, *hem*, *hik*, *him* dan *yempah* menunjukkan banyak perbezaan dari segi bilangan orang. Data bagi KGN diri ketiga dipaparkan di bawah untuk penerangan yang selanjutnya.

- (12) *yeh* sekolah kerajaan
kami bersekolah kerajaan
Kami bersekolah kerajaan.

- (13) *pak cik lo yeh
Kakak makan dengan kami
Kakak makan dengan kami.
- (14) hem cep sekolah
kami pergi sekolah
Kami pergi sekolah.
- (15) *uk chitoh nasik untok hem
Dia masak nasi untuk kami
Dia memasak nasi untuk kami.
- (16) hik sayeng ei
kami sayang ayah
Kami sayang ayah.
- (17) ei sayeng hik
ayah sayang kami
Ayah sayang kami.
- (18) ei hik cep juwel tanggui
ayah kami pergi jual rambutan
Ayah kami pergi menjual rambutan.
- (19) him belik beras
kami beli beras
Kami membeli beras.
- (20) *uk mayen bula lo him
dia main bola dengan kami
Dia bermain bola dengan kami.
- (21) yipah juwel tanggui
kami jual rambutan
Kami menjual rambutan.
- (22) pak cik samak yipah
kakak makan sama kami
Kakak makan bersama kami.
- (23) hayak yipah aben
rumah kami cantik
Rumah kami cantik.

Berdasarkan data yang dipaparkan, *yeh*, *hem*, *hik*, *him* dan *yempah* mempunyai fungsi yang berbeza-beza. KGN *yeh*, *hem* dan *him* hanya boleh hadir pada posisi subjek ayat sahaja seperti dalam (12), (14) dan (19). Jika KGN tersebut hadir pada posisi objek ayat, ia akan menghasilkan ayat yang tidak gramatis seperti dalam (13), (15) dan (20). Bagi KGN *hik* dan *yipah* pula, KGN tersebut boleh hadir pada ketiga-tiga posisi ayat iaitu subjek ayat (16) dan (21), objek ayat (17) dan (22) dan sebagai pemilik (18) dan (23).

Namun demikian, penggunaan KGN ini mempunyai satu fenomena yang sangat berbeza dari segi penggunaannya. Bagi *yeh* (12) dan *hem* (14), kedua-dua leksikal ini menunjukkan bilangan orang adalah dua. Ini bermakna, jika *yeh* atau *hem* digunakan, ia hanya akan merujuk kepada KGN orang pertama yang mempunyai bilangan dua orang sahaja. Maka dengan itu, KGN *yeh* dan *hem* boleh dibuat fitur seperti ($X=2$), yang bermaksud *kami* merujuk dua orang sahaja. Manakala, bagi KGN *hik* (16), (17) dan (18) pula, ia merujuk kepada *kami* juga, tetapi mempunyai bilangan yang ramai sedikit dari *yeh* dan *hem* iaitu antara tiga atau empat orang sahaja. Oleh itu, fitur yang terhasil untuk *hik* adalah ($3 \leq X \leq 4$), iaitu boleh terdiri daripada tiga orang atau melebihi tiga orang tetapi tidak melebihi empat orang. Seterusnya, bagi KGN diri *him* (19) yang juga merujuk kepada *kami*, KGN diri ini merujuk kepada orang pertama yang mempunyai bilangan sepuluh orang dan ke bawah. Jika dibuat fiturnya, KGN *him* akan menghasilkan fitur ($X \leq 10$), yang bermaksud tidak melebihi sepuluh orang. Bagi KGN diri *kami* yang terakhir iaitu *yipah* (21), (22) dan (23), KGN ini adalah merujuk kepada KGN diri *kami* yang mempunyai bilangan orang yang terlalu ramai dalam erti kata lain melebihi daripada sepuluh orang. Maka, KGN ini bolehlah dibuat fitur ($X > 10$), iaitu bermaksud melebihi daripada sepuluh orang.

Penghuraian terhadap KGN diri pertama bahasa Mendriq mendapati *hik* dan *him* mempunyai dua makna yang berbeza iaitu *kita* dan *kami*. Setelah diteliti, terdapat perbezaan dari segi penggunaannya dalam bahasa Mendriq. *Hik* dan *him* yang membawa maksud *kita* berbeza dengan *hik* dan *him* yang membawa maksud *kami* dari segi bilangan orang. Bagi *hik* dan *him* yang membawa maksud *kita*, bilangan orang tidak dipentingkan. Berlainan dengan *hik* dan *him* yang membawa maksud *kami*, *hik* (*kami*) membawa maksud rujukan untuk *kami* yang mempunyai bilangan orang tiga hingga empat orang, manakala *him* (*kami*) pula merujuk kepada *kami* yang mempunyai bilangan orang sepuluh dan ke bawah. Faktor bilangan orang inilah yang menjadi perbezaan antara *hik* dan *him* yang membawa maksud *kita* dan *kami*.

KATA GANTI NAMA DIRI KEDUA

Seterusnya, KGN diri kedua iaitu *awak* atau *kamu* mempunyai tiga leksikal, iaitu *bek*, *bem* dan *mek*. Manakala, untuk *engkau* pula terdapat satu leksikal sahaja iaitu *yempah*. Data bagi KGN ini akan dipaparkan di bawah.

(24) *bek* cik nasik
awak makan nasi
Awak makan nasi.

(25) kesek teboh *bek*
abang pukul kamu
Abang pukul kamu.

(26) kesek *bek* jahat
abang kamu garang
Abang kamu garang.

(27) *bem* cik nasik
awak makan nasi
Awak makan nasi.

(28) *uk tanem sayur samak *bem*
dia tanam sayur sama awak
Dia menanam sayur bersama awak.

- (29) *mek* aben kelanges
awak baik hati
Awak baik hati.
- (30) **yek* sukak lo *mek*
aya suka dengan awak
Saya suka dengan awak.
- (31) *yempah* cep ar eh
engkau pergi dari sini
Engkau pergi dari sini.
- (32) ei *yempah* jahat
ayah engkau jahat
Ayah engkau jahat.
- (33) **yek* sipak *yempah*
aku sepak engkau
Aku sepak engkau.

Berdasarkan data, didapati KGN *bek* dalam bahasa Mendriq boleh digunakan dalam apa jua konteks perbualan. Hal ini dapat dibuktikan dengan kehadiran *bek* pada posisi subjek (24), objek (25) dan selepas kata nama (26) dalam ayat. Namun begitu, bagi KGN *bem* dan *mek* pula, KGN ini terlalu terhad penggunaannya dalam bahasa Mendriq. Hal ini kerana KGN *bem* dan *mek* hanya digunakan sebagai subjek sahaja, iaitu hadir sebelum kata kerja (27) dan (29). Ini jelas apabila kedudukannya sebagai objek dalam (28) dan (30) dianggap sebagai tak gramatis. Namun sifat yang membezakan *bem* dan *mek* dalam bahasa Mendriq, ialah *mek* digunakan untuk menunjukkan kesopanan, dalam erti kata lain ia digunakan untuk merujuk orang yang dihormati seperti bapa, ibu, datuk dan sebagainya. KGN *yempah* dalam bahasa Mendriq merujuk kepada KGN yang kasar. Penggunaan KGN ini akan menunjukkan perbualan yang agak kasar antara penutur. KGN ini boleh hadir pada dua posisi iaitu subjek (31) dan berfungsi sebagai pemilik (32). KGN *yempah* tidak boleh hadir pada posisi objek dalam bahasa Mendriq. Kehadirannya pada posisi objek akan menghasilkan ayat yang tidak gramatis seperti (33).

KATA GANTI NAMA DIRI KETIGA

Bagi KGN diri ketiga iaitu *uk*, terdapat tiga leksikal yang mewakilinya, iaitu *uk*, *bek* dan *gen*. Manakala, bagi KGN diri ketiga *mereka* pula, ia diwakili oleh dua leksikal, iaitu *gen* dan *jempah*. Data KGN tersebut dipaparkan di bawah.

- (34) *uk* mayen bulaa
dia main bola
Dia bermain bola.
- (35) *yek* cik lo *uk*
saya makan dengan dia
Saya makan dengan dia.
- (36) hayak *uk* aben
rumah dia cantik
Rumah dia cantik.

- (37) *bek* suka nyanyik
dia suka nyanyi
Dia suka menyanyi.
- (38) kesek nyanyik samak *bek*
abang nyanyi sama dia
Abang menyanyi bersama dia.
- (39) bajuk *bek* hak
baju dia koyak
Baju dia koyak.
- (40) *gen* chito nasik
mereka/dia masak nasi
Mereka memasak nasi.
- (41) kedei tun tempet cik *gen*
kedai itu tempat makan mereka/dia
Kedai itu tempat makan mereka.
- (42) kasot *gen* hilang
kasut mereka/dia hilang
Kasut mereka hilang.
- (43) *jempah* giup yek
mereka tipu saya
Mereka menipu saya.
- (44) yek cep lo *jempah*
saya jalan dengan mereka
Saya berjalan dengan mereka.
- (45) *bajuk *jempah* jeom
baju mereka kotor
Baju mereka kotor.

Bagi KGN *uk*, *bek* dan *gen*, ketiga-tiga KGN ini boleh hadir pada semua posisi dalam ayat bahasa Mendriq. Kesemua posisi tersebut ialah posisi subjek ayat (34), (37) dan (40), posisi objek ayat (35), (38) dan (41) dan sebagai pemilik (36), (39) dan (42). Seterusnya, bagi KGN *jempah* pula, KGN tersebut hanya boleh hadir pada dua posisi sahaja iaitu posisi subjek ayat (43) dan objek ayat (44). KGN *jempah* tidak boleh hadir sebagai pemilik dalam bahasa Mendriq. Jika ia hadir pada posisi pemilik, ia akan menghasilkan ayat yang tidak gramatis (45).

Analisis data menunjukkan penggunaan *uk* (34), (35), dan (36) dan *bek* (37), (38), (39) adalah merujuk kepada seorang individu sahaja. Manakala, bagi penggunaan *gen* (40), (41) dan (42) pula, ia merujuk kepada bilangan dua orang dan ke atas. Bagi KGN diri *mereka* pula, *gen* (40), (41), (42) digunakan untuk merujuk kepada bilangan yang terlalu ramai, manakala, *jempah* (43) dan (44) pula digunakan untuk merujuk *mereka* yang dihormati seperti ibu bapa mertua dan sebagainya. Namun begitu, jika hanya dilihat melalui terjemahan, KGN ini tidak akan menampakkan unsur bilangan orang dan rujukan hormat tersebut. Hal ini

kerana leksikal yang digunakan hanya membawa maksud yang sama iaitu *mereka*. Walau bagaimanapun, bagi penutur bahasa Mendriq, mereka sudah mengetahui bahawa setiap leksikal yang digunakan mempunyai rujukan yang tertentu. Justeru, bagi memudahkan untuk memahami penggunaan KGN dalam bahasa Mendriq, jadual kehadiran KGN tersebut dipaparkan di dalam Jadual 1:

JADUAL 1. Kehadiran KGN bahasa Mendriq mengikut posisi dalam ayat

Jenis Kata Ganti Nama	Kata Nama	Ganti (KGN)	Subjek	Objek	Makna Kepunyaan
Pertama	Saya	Yek	/	/	/
		Yem	/		
	Kita	Hik	/	/	
		Him	/	/	
	Kami	Yeh	/		
		Hem	/		
		Hik	/	/	/
Kedua	Awak/Kamu	Him	/		
		Yipah	/	/	/
		Bek	/	/	/
		Bem	/		
		Mek	/		
Ketiga	Engkau	Yempah	/		/
		Dia	Gen	/	/
	Mereka	Uk	/	/	/
		Bek	/	/	/
		Gen	/	/	/
		Jempah	/	/	/

KESIMPULAN

Jika dilihat KGN kedua dan ketiga bahasa Mendriq, terdapat persamaan leksikal yang digunakan. Namun begitu, leksikal tersebut adalah berbeza maksudnya. KGN *bek* membawa dua makna iaitu *awak* atau *kamu* dan *dia*. Berdasarkan penelitian, didapati *bek* yang membawa makna *awak* atau *kamu* tidak mementingkan bilangan orang. Namun begitu, bagi *bek* yang membawa maksud *dia*, KGN ini merujuk kepada *dia* yang mempunyai bilangan satu orang sahaja. Selain itu, *gen* juga membawa dua makna iaitu *dia* dan *mereka*. Bagi *gen* yang membawa makna *dia*, KGN ini hanya merujuk kepada *dia* yang mempunyai bilangan orang dua dan ke atas. Namun begitu, *gen* yang membawa makna *mereka* merujuk kepada *mereka* yang mempunyai bilangan yang terlalu ramai. Secara jelasnya, KGN yang disebutkan ini mempunyai leksikal yang sama tetapi makna yang berbeza. Perbezaan makna tersebut adalah dipengaruhi oleh bilangan orang yang dirujuk. Faktor inilah yang menyebabkan KGN dalam bahasa Mendriq mempunyai leksikal yang sama.

Berdasarkan analisis data, dapat disimpulkan bahawa dalam bahasa Mendriq terdapat penggunaan KGN yang berbeza dari aspek penggunaannya. Perbezaan yang dapat dilihat adalah dari segi bilangan orang, untuk perbuatan dan untuk menunjukkan kesopanan. Oleh yang demikian, tidak hairanlah jika KGN dalam bahasa Mendriq begitu banyak. Hal ini kerana penggunaannya adalah berbeza mengikut konteks yang tertentu.

Disamping itu, analisis deskriptif ini juga mendapati bahawa terdapat sebilangan kecil KGN itu bersifat produktif. Sesuatu KGN itu dianggap produktif sekiranya KGN tersebut diulang dalam golongan ganti nama diri yang sama atau dalam golongan ganti nama diri yang berlainan (Smith & Hudson Kam, 2015). Sebagai contoh pertama ialah *him* dan *hik* kerana terdapat dua KGN dalam KGND pertama, kedua ialah *bek* kerana satu KGN *bek* dalam KGND kedua dan diulang guna dalam KGND ketiga dan ketiga ialah KGN *gen* yang

mempunyai dua maksud. Namun satu penemuan yang menarik ialah apabila KGN ini disemak silang di antara satu sama lain, kami mendapati bahawa kesemua KGN itu mempunyai fungsi yang sama sama ada KGN itu di dalam satu kumpulan ataupun berlainan kumpulan. Penemuan ini menggambarkan bahawa Mendriq memiliki satu deretan KGN yang kompleks yang telah cuba dirungkai dalam artikel ini.

PENGHARGAAN

Kajian ini dibiayai oleh Universiti Kebangsaan Malaysia (Penyelidikan GUP: UKM-GUP-PLW-08-11-047).

RUJUKAN

- Abd. Rauf Haji Hassan Azahari. (2000). Feminin dalam Sintaksis Arab: Satu Pengenalan Konsep. *Jurnal Bahasa*. 44(1), 113-127.
- Abdullah Hassan. (1973). Golongan-golongan Kata dalam Bahasa Melayu. *Jurnal Bahasa*. 17(8), 368-382.
- Asmah Haji Omar. (1980). *Nahu Melayu Mutakhir*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa Dan Pustaka.
- Benjamin, G. (1976). Austroasiatic Subgroupings and Prehistory in the Malay Peninsula. Dlm. N. Jenner, Laurence C. Thomson & Stanley Starosta (pnyt.). *Austroasiatic Studies: Part 1* (hlm. 37-127). Honolulu: The University press.
- Benjamin, G., & Cynthia, C. (pnyt.) (2002). *Tribal Communities in the Malay World Historical, Cultural and Social Perspectives*. Singapore: Seng Lee Press Pte Ltd.
- Benjamin, Geoffrey. (2013). Why Have the Peninsular "Negrito" Remained Distinct?. *Human Biology*. 85(1-3), 445-484.
- Fazal Mohamed Bin Mohamed Sultan. (2008). Struktur Sintaksis Frasa Nama Bahasa Melayu. *Jurnal Bahasa*. 8(1), 204-219.
- Fazal Mohamed Mohamed Sultan. (2009a). Sintaksis Frasa Nama Bahasa Kensi. *Jurnal Bahasa*. 9(2), 155-172.
- Fazal Mohamed Mohamed Sultan. (2009b). Struktur Sintaksis Frasa Nama Bahasa Bateq. *GEMA Online® Journal of Language Studies*. 9(1), 47-61.
- Fazal Mohamed Mohamed Sultan. (2011). The Syntactic Structure of a Noun Phrase: Austroasiatic vs. Austronesia. *Pertanika Journal of Social Sciences and Humanities*. 19(1), 263-271.
- Fazal Mohamed Mohamed Sultan & Khairul Faiz Alimi. (2014). Analisis Deskriptif terhadap Struktur Frasa Kerja Bahasa Mendriq. *Jurnal Bahasa*. 14(2), 169-191.
- Harishon Radzi, Fazal Mohamed Mohamed Sultan, Nor Hashimah Jalaluddin, Zaharani Ahmad. (2012). Analisis Bahasa Komunikasi Bangsa Minoriti Negrito Menerusi Pengimbuhan dan Peminjaman Kata. *GEMA Online® Journal of Language Studies*. 13(3), 885 - 901.
- Jabatan Hal Ehwal Orang Asli. Diakses pada 22 Ogos 2014 dari <http://www.jheoa.gov.my>
- Lutfi Abas. (1972). Ganti Nama Bahasa Tamil. *Jurnal Bahasa*. 16(7), 304-308.
- Lutfi Abas. (1973). Ganti Nama Bahasa Cina dan Antara Bahasa. *Jurnal Bahasa*. 17(3), 112-117.
- Nik Safiah Karim, Farid M. Onn, Hashim Hj Musa dan Abdul Hamid. (2004). *Tatabahasa Dewan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa Dan Pustaka.
- Nik Safiah Karim & Ton Ibrahim. (1977). *Laporan Penyelidikan Bahasa di Ulu Tembeling*. Jabatan Pengajian Melayu Universiti Malaya. Kuala Lumpur.

- Nor Hashimah Jalaluddin. (2001). Ganti Nama Melayu Satu Definisi Semula. *Jurnal Bahasa*. 1(12), 15-22.
- Nor Hashimah Jalaluddin, Harishon Radzi & Maslida Yusof. (2002). Kata Panggilan dalam Masyarakat Melayu: Analisis Sociolinguistik dan Pragmatik. *Jurnal Bahasa*. Kuala Lumpur. 2(2), 224-257.
- Ouhalla, J. (1999). *Introducing Transformational Grammar: From Principle and Parameters to Minimalism*. Ed. ke-2. London: Oxford University Press.
- Smith, W.G. & Hudson Kam, C. L. (2015). Children's Use of Gesture in Ambiguous Pronoun Interpretation. *Journal of Child Language*. 42(3), 591-617.
- Soh Bee Kwee. (2000). Kata Sifat dalam Klausa Relatif: Konstruksi dan Urutannya dalam Frasa Nama Bahasa Melayu dan Bahasa Mandarin. *Jurnal Bahasa*. 44(2), 251-264.
- Syed Arabi Iddid. (2002). *Kaedah Penyelidikan Komunikasi dan Sains Sosial*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Yeop Johari Haji Yaacob. (1980). Kata Ganti Kedua dalam Bahasa Melayu. *Jurnal Bahasa*. 24(8), 47-60.
- Zaitul Azma Zainon Hamzah. (2004). Penggunaan Kata Ganti Nama *Dia* dan *Kita* dalam Pertuturan Kanak-Kanak Melayu: Satu Analisis Pragmatik. *Jurnal Bahasa* 4(1), 186-204.

PENULIS

Fazal Mohamed Mohamed Sultan (Ph.D) merupakan seorang Profesor Madya di Program Linguistik, Universiti Kebangsaan Malaysia. Bidang pengkhususan beliau ialah sintaksis. Aktif membentangkan kertas kerja di seminar kebangsaan dan antarabangsa. Beliau turut telah menjalankan penyelidikan (FRGS) di bawah tajaan Kementerian Pengajian Tinggi, Malaysia dan beberapa projek (GUP) di bawah tajaan UKM.

Mohd Romzi Bin Ramli merupakan Graduan Sarjana Linguistik di Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik, Universiti Kebangsaan Malaysia. Beliau pernah menjadi Pembantu Penyelidik dan melibatkan diri dalam penyelidikan lapangan berkaitan sintaksis dan dialek.